N^RO 1.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 1. Stycznia. V. S. ROKU 1810.

S. PETERZBURG V. S. d. 18 grudnia. J.I.Mość obiawia swoie naywyższe ukontentowanie Generał Feld-marszałkowi Gudowiczowi za porządek i szykowność w Moskwie zachowaną. Za szczególną gorliwość i zdatność w spełnianiu obowiązkow komendant Moskiewski GM. Gesse mianowany Generał Leytenantem. Moskiewski Ober-Policmeyster Leybgwardyi Jzmayłowskiey Pułkownik Jwaszkin mianowany Generał Maiorem.

PARYŻ d. 15 grudnia. Ostatnie posiedzenia Zgromadzenia Prawodawcow nader były ważne i interessuiące. Hrabia Montalivet Minister spraw wnętrznych otoczony Hrabiami Defermont, Regnautt d' Angeli i Lacué przedstawił zgromadzeniu położenie Państwa przebiegaiąc historycznie wszystko to co się zdarzyło od czasu ostatniego posiedzenia. Mówił o wewnętrzney administracyi, o przedsięwziętych robotach i dokonanych dziełach w usypaniu przez błota grobel, w rzuceniu mostow na rzekach, o zrobieniu wielkich traktow, o wzniesieniu wielu gmachow w Paryżu Lyonie, Bayonne, o ozdobach Paryża i innych miast francuzkich, o dobroczynnych zakładach dla cierpiącey ludzkości, o szpitalach dla chorych, o prytaneach ku nauce ubogich, o wytępieniu żebrakow, o zaprowadzeniu obszernych robot dla poźniakow lub niemaiących czym się zatrudnic; o naukach, ich postępie rozszerzeniu i rozkrzewieniu po wszystkich klassach, o liczbie wielkiey szkoł Lyceow, Bibliotek i Muzeow, o funduszach dla nauczycielow i nadgrody dla celuiących uczniow i Autorow. O kunsztach, rzemiosłach, ich doskonałości co do robot iedwabnych, i lnianych, o sztukach wyzwolonych, o snycerstwie, rzeźbie, malarstwie, o rudach żelaznych i kopalniach. Mówił daley o religii panuiącey katolickiey, o iey przywileiach konkordatem uświęconych; o toleràncyi dla każdego wyznania zabezpieczoney, o ofiarach dla duchownych, o przedsięwzięciu Imperatora zaproszenia ze stanu duchownego do Senatu i Rady stanu: o niedopełnionych obowiązkach przez Oyca S. Konkordatem uroczyście przyiętych, mianowicie z powodu przyymowania Anglikow w państwie kościelnym i w rozrzucaniu bulli przeciwnych interessowi Francyi i Korony Imperatorskiey; azatym o przedsięwzięciu Imperatora nieuznawania w Papieżu potęgi świeckiey oprócz tylko władzy duchowney iak było za Piotra S. iak Chrystus Pan nauczył że oddawać powinien Cesarzowi co iest cesarskiego.

„Handel, mówił daley, zatrudnia się naywięcey rozmnożeniem korzyści z rolnictwa i przemysłu. Handel nasz koniecznie cierpieć musi składaiąc się z dwuch wielkich oddziałow, Zamorskiego i kraiowego. Co do pierwszego zupełnie iesteśmy wyłączeni i usunieni, lecz drugi tym barziey zakwitnoł i rozszerzył się w całym kraiu a nawet do ościennych mocarstw daleko przeniknoł. Przerwane są nasze związki z Ameryką, lecz wzaiemnym doświadczeniem potrzeb pokonane muszą te 2 państwa odnowić dawnieysze związki. W Lyonie kwitnąć zaczynaią fabryki ożywione potrzebami wnętrznemi Francyi, Niemiec i dalszych kraiow. Neapol dostarcza nam bawełny, a coraz więcey pokrywaiąc się drzewem tey wełny zmnieysza potrzebę sprowadzania iey i z zagranicy odległey.

O woynie powiedział następnie „Kiedy Imperator przez niezmordowaną pracę w Administracyi wnętrzney szczęście Francyi gotował, nieprzyiaciele czynili obok olbrzymie przygotowania przeciwko iego Państwu. W kilka dni roku 1808 po zagaieniu posiedzenia Prawodawcow pobił woyska Hiszpańskie, wiechał do Madrytu, brata swego na tronie posadził; i prędkim oraz doskonałym woysk obrótem doścignowszy uciekaiących Anglikow, zabrał im szpitale bagaże, amunicyą oraz wielką liczbę ieńcow w Gallicyi. W tenczas właśnie dowiedział się o traktacie przez który dwor wiedeński obowiązywał się dostarczyć 100 t. karabinow Insurgentom Hiszpańskim, w tenczas usłyszał że Austrya bierze się do oręża i przygotowaniem swoim państwa ligi reńskiey przerażać zaczyna. Wstrzymał więc bieg zwycięztw a zostawiwszy armię w Hiszpanii, powrócił przekonany, że samą przytomnością swą ią potrafi pokonać swoich nieprzyiacioł. W rzeczy samey Imperator w obliczu całey Europy dał naywiększy dowod mocy swoiego Charakteru i siły swoiego Geniuszu. Osmdziesiąt starych regimentow, które pod Ulm, w Morawii, pod Jena, i w Prusach z chwałą walczyły, pozostało w Hiszpanii, a Napoleon stanoł tylko na czele woysk związkowych i nowozaciężnych francuzow. Boiaźń powszechna do tego stopnia na tenczas u nas wzrosła, że cała Europa rozumiała, iż narod tak często przez nas zwyciężony i byt swóy ze wspaniałomyślności naszego Monarchy maiący, będzie na ten raz zwycięzcą, sprzymierzeńcow naszych pokona i ziemię naszą własną naiedzie. Cesarz austr. dziwną mocą pieniędzy papierowych postawiwszy 500 t. rycerzow, był przekonany że niechybnie tryumfować będzie. Włochy i Bawarya bez wypowiedzenia woyny napadnione, zabici i pomordowani ludzie pierwiey aniżeli

pomyślić mogli o nieprzyiacielu, przedstawuią postępek, którego charakter przez Historyą tylko sprawiedliwie osądzony bydź może. Spiesznie z różnych okolic Niemieckich zebrane woyska, stanęły zdumiane, iak wryte, postrzegłszy się nagle napadnionemi i przez tłumy nieprzyiacioł otoczonemi. Już była upadła Ratyzbona, iuż naypięknieyszy regimént poszedł w niewolą, kiedy Jmperator nagle, wyiechawszy d. 13 kwietnia z Paryża bez świty, gwardyi, ekwipażu i koni, stanoł d. 18 pośrod woyska: głos wielki przebiegł wszystkie szeręgi i stygnące serca pokrzepił.

„Zwyczaynym obrótem oddziela Imperator dwa korpusy nieprzyiacielskiey armii, biie one d. 20 pod Abensberg. D. 21 ciągnie do Landshut, bierze to miasto, osadza most na Jser i srodek nieprzyiacielskich czynności z główną kwaterą zdobywa; azatym odcina komunikacyą armii, zabiera pontony, bagaże, i szpitale. D. 22 ciągnie do Eckmil, okrąża lewe skrzydło armii AX. Karola złożoney ze 4ch korpusow, po odcięciu 2ch pierwszych, uderza na nieprzyiacioł, postrach i zamieszanie roznosi, zdobywa 100 dział, bierze 10 t. ieńcow i tegoż wieczora w główney kwaterze AX. Karola stawa, gdzie i noc przepędza. Dnia 23 ściga nieprzyiaciela, niszczy iego iazdę, zdobywa Ratyzbonę a razem 12 t. bierze tam w niewolą. Jak prędko błyskawica swieci, iak nagle piorun uderza! tak rychło los armii austryackiey rozwiązany został. Na części rozszarpana i na poły starta. Szczątki 4ch korpusow wysadzone zostały za Dunay, a dwa inne bez pontonow, magazynow i szpitalow za rzekę Inn rzucone. Wiadomość o tych wypadkach prędko doszła uszu Monarchy austryackiego, a we dwa dni naywiększe zamieszanie nastąpiło na mieysce zuchwałych nadziei.

„Tym czasem 8my i 9ty korpusy składaiące armią Cesarską przeciwko Włochom, napadły na woyska nasze, kiedy te bynaymniey o tym niemyśliły, obległy Wenecyą i Palmanouva a do dnia 28 kwietnia do samey Adygi przeniknęły. Odtąd plan Jmperatora był zdecydowany. Po rozbiciu armii AX. Karola, i wrzuceniu 4ch korpusow w góry czeskie, postanowił ścigać 2 korpusy za Inn wyparte, ciągnąc na Linz, do Saltzburga, Austryi, Styryi i okrążać armią austryacko-włoską dla poratowania drogich dla iego serca kraiow Włoskich i armii tam upadaiącey. Ledwo upływał miesiąc ieden od początku kampanii, iuż Wiedeń po nieiakim bombardowaniu otwierał bramy swoie tryumfuiącey naszey armii. Woysko austr: włoskie prędko postrzegło odsłonione swoie skrzydła i zamienić musiała czasowy swóy postęp na nagły odwrót. Vice-król włoski pobił uciekaiących nad Piawą, i w Alpach oraz Karyntii zwyciężył. Postąpił aż na granice Styryi i tam z wielką armią połączył się. Wkrótce potym pobił nieprzyiacioł w Węgrzech, a bitwa pod Raab uświęciła rocznicę pamiętnych zwycięztw pod Marengo i w Prusiech. Z tey okoliczności pisał Jmperator do swego przysposobionego syna „Twoia bitwa iest wnuczką bitwy Morengo. Szczątki rozgromionych nieprzyiacielskich korpusow niepotrafiłyby nigdzie zebrać się, wszystkie poszłyby w niewolą i rozbroione zostałyby, gdyby przypadkowym i niezwyczaynym sposobem wezbrany Dunay niezatrzymał armii francuzkiey. Jednak duch woyny i praca sztuki przezwyciężyła wszystkie nieprzewidziane przeszkody. Bitwa wielka, i decyduiąca pod Wagram wytrąciła zabóycy oręż z rąk nie przyiacioł i rozeym w Znaym podpisany został. Odtąd położyli iedyną nadzieię w wspaniałomyślności doświadczoney zwycięzcy. Traktatem Wiedeńskim Francya i iey sprzymierzeńcy zyskali wielkie korzyści, a pokoy lądowy na nowo przywrócony został. Spodziewać się należy że pokoy ten dłużey potrwa aniżeli Prezburski, ani uda się ludziom, którzy oszukiwali gabinet austr: po traktacie tamtym, knować podstępy po dzisieyszym. Jnaczey przepowiedzieliby zgubę swego Pana, bo Francya zawsze będzie większą, potężnieyszą i mocnieyszą nad wszelkie zawiści i zabiegi nieprzyiacioł.

Kiedy się to w Niemczech działo, Anglia rozumieiąc że nasze stare hufce przeniosły się z Hiszpanii do Niemiec, posłała 40 t. żołnierza do Portugallii. Ta siła połączona z woyskami rokoszanow miała dążyć aż do samego Madrytu. Lecz chociaż Ministrowie angielscy płacą nadzwyczayne na szpiegow summy, lecz pokazało się że niebyli od nich naylepiey o stanie rzeczy nauczeni. Przedsięwzięcie to hańbę im przyniosło. Anglicy znaleźli wszędzie potężne woyska, gdźie niespodziewali się zastać tylko małe dywizye. Tegoż czasu 40 t. wysiadło na wyspę Walcheren i w ciągu 14 dni opanowało bez oblężenia za iednem bombardowaniem podle bronioną twierdzę Flessyngę. Powstały zatym wszystkie departamenta; 150 t. gwardyi narodowey ruszyło; 25 t. z zapasow połączyło się we Flandryi; a korpus Zandarmow dostarczył 8 t. wyborney iazdy. Wodz angielski iako mąż rosądny i rozstropny niechciał dłużey trzymać woyska w tym kraiu, gdzie niebezpieczeństwa są większe od morowey zarazy: powrócił więc do Anglii. To państwo strwoniło wielkie na tę wyprawę skarby, straciło czoło woyska swoiego, odkryło ludowi taiemnicę uczuciow, iakie wiążą lud francuzki do rządu Imperatora. Te są iedyne owoce nierozsądnego przedsięwzięcia. Departamenta Calai, Pułnocny i Skaldy naybarziey zaiaśniały w obronie powszechney przeciwko napaści: zapewne i wszystkie toż samo uczyniłyby, gdyby tak bliskie były niebezpieczeństwa. Niektóre okolice Sarre departamentu okazały niegodziwe skłonności; zamiast pospieszenia z obroną oyczyzny, bunt podniosły. Jmperator rozkazał ażeby kommissia woyskowa dała wyrok na 2 tych obywatelow. Posłano tam Radę stanu dla wyśledzenia rzeczy. Gromady i szczegulne osoby, które zle zachowały się będą skazane na utratę praw obywatelskich na lat 25 i na zapłacenie podwóyney kontrybucyi. Na ich bramach będą wyryte słowa „Ta gromada nie iest Francuzką.“ Przeciwnie zalecił Jmperator ażeby Jemu podano proiekt na wystawienie monumentow dla miast Arras, Burgos, i Lille, któreby uwieczniały ukontentowanie dla nich monarsze —

W inney stronie młody Arcy Xiążę Au-

stryacki, ten sam który w Ulmie roku 1805 dowodził, równie zuchwały iak w sztuce woienney nieświadomy, że 40 t. żołnierza dał się pobić przez X. Józefa Poniatowskiego który 30 t. prowadził, a Austrya straciła Gallicyą zachodnią, którey mieszkańcy z entuziazmem powstali.

„Królowie Bawarski, Westfalski, Wirtemberski i inni Xiążęta federacyi rozszerzą granice swoie. Francya łatwo i bez oporu mogłaby rozciągnąć za Ren granice swoie, lecz ta rzeka iest nieodmienną iey ścianą—Miasta Anzyatyckie utrzymaią niepodległość swoią. One będą pewnym środkiem odwetu woiennego względem Anglii—Pokoy ze Szwecyą niezwłócznie podpisany będzie—W układzie politycznym ligi Reńskiey i Szwaycarskiey nienastąpi żadna odmiana—

„Pierwszykroć od czasow Rzymskich Włochy iednemu Systemmatowi podlegać będą. Należało koniecznie dla tego przyłączyć państwo kościelne. Ono przerzynało Włochy na połowę od środziemnego do Adryatyckiego morza, a Historya nauczyła iak wielkiey wagi iest związek między górnemi włochami a Neapolem. Kiedy przed 3 na wiekami Karol 8 podbił to ostatnie Królestwo, nagle Papież skleił przeciwko niemu ligę potężną. Odcięto odwrot Królowi, i nie powrócił do Francyi aż musiał ciągnąć przeciwko Papieżowi, który na czele woysk sprzymierzonych stał w Fornone. Ale na cóż szukać przykładow w Historyi Karola 8, Ludwika 12, i Franciszka 1? Czyż sami niewidzieliśmy za dni naszych iak Papież przyymował Ang ikow do swoich portow i swoiey stolicy? Z państwa to kościelnego ci wyspiarze pobudzali rozruchy w królestwie włoskim i Neapolitańskim, z tego to kraiu rozsyłali pieniądze i puinały zbóycom którzy naszych żołnierzy na równinach Kalabryi mordowali. Zażądał Jmperator ażeby Oyciec S. zamknoł Anglikom swoie porty: któżby uwierzył odmówił Papież tey prożbie! Zaproponowano ligę zaczepną i odporną z Królestwami sąsiedniemi: i do tego nieprzystąpił! Od pokoiu Prezburskiego dwór Rzymski dawał dowody swoiey nienawiści przeciwko Francyi. Dwór ten zawsze staie się nieprzyiacielem; kto tylko we Włoszech przeważa. Tak przed walnemi bitwami na polach Morawii i w Prusach odebrał Jmperator z Rzymu breve pełne goryczy i ostrości. Potym skarżył się Oyciec S. że Kodex Napoleona przepisywał tolerancyą. Powstał przeciwko organizacyi praw, podługktórych Państwo ma bydź rządzone: a tu mieszać się żad ney niemiał przyczyny. W nasze prowincye rzucił burzące pochodnie i starał się wielkie państwo wstrząsnąć i rozerwać, i o tym wątpić nienależy coby uczynił, gdyby wielka bitwa była przegraną. Dwór rzymski dał poznać iasnie swoie taiemne zamiary: Niemógł nieznać posługi, iaką Jmperator czynił dla religii, lecz ta wielka sprężyna dla głowy kościoła do wdzięczności nieprzeparła nienawiści swieckich monarchow. Imperator przekonany o tych prawdach z historyi wszystkich wiekow i z własnego doświadczenia nie miał innego środka iak tylko, albo ustanowić dla Francyi osobnego Patryarchę i oddzielić od wszelkich stosunkow z nieprzyiazną potęgą ciągle szkodzić usiłuiącą, albo znieść światową Monarchią, to iedyne źrodło nienawiści. Pierwsze pociągnełoby za sobą rozterki i rozruchy i przeto odrzucone zostało. Drugie zgadzało się z prawami korony cesarskiey, (: z którey Imperator nieobowiązany przed żadnym człowiekiem tłumaczyć się :) i przeto obrał one. Niepowinni ani Papieże ani duchowni posiadać świeckiey władzy. Nigdy Jmperator uznawać nie będzie praw potróyney korony; uznaie tylko duchowne poselstwo powierzone od Chrystusa Pana pasterzom kościoła, które przez Piotra S. i iego nayćnotli wszych następcow spełnione było.

„Królestwo Neapolitańskie ugruntowało się tego roku. Król dołożył szczegulnieyszego starania dla urządzenia kraiu: wprowadził porządek; nad wszystkie klassy takiego ducha, który na szczegulnieyszą zasługuie pochwałę. Duchowieństwo Neapolitańskie iak i Francuzkie z nayoświeceńszych mężow złożone zasłużyło na względy Jmperatora. Jeden tylko Arcy biskup Neapol: niechciał wykonać przysięgi należney swemu Królowi. Daremnie teologowie usiłowali iego przekonać; pozostał w swoim błędzie! Jego niewiadomość iest pośmiewiskiem u tych nawet, którzy go wynieśli na ten wysoki stopień.

„Hollandya iest częścią Francyi. Prawdziwie ią wyobraża, kto mówi, że ona iest zbiegiem Renu, Mozy i Escaut, tych głównych żył państwa. Nieczynność iey komor celnych, skłonności agentow i mieszkańcow do podstępnego z Anglią handlu wkładaią obowiązek zaprzeczenia iey handlu na Renie i Wezer. Tak Hollandya dotykaiąca się Francyi i Anglii straci korzyści przeciwne naszemu systemmatowi powszechnemu. Czas ażeby wszystko do porządku naturalnego powróciło.

„Jmperator chciał zapewnić znakomitym sposobem korzyści aktu federacyi Szwaycarow: dodał więc do swoich tytułow Pośrednika Helwetow. Póki będą szanować to Palladium, póty pewnemi bydź mogą swoiey wolności. Z powodu mostu w Bazylei woyska francuzkie nieiednokrotnie obraziły neutralność kraiu Szwaycarskiego: przeto Imperator rozkazał ażeby raz na zawsze zbudowano most na Renie w Huningen—Jllirya zasłania Włochy, ułatwia z Francyą kommunikacyą, i łączy z Turcyą, którą z tylu powodow i dawnych związkow musiemy utrzymywać i bronić—Hiszpania i Portugallia są teatrem okropney rewolucyi. Agenci angielscy utrzymuią i rozszerzaią zapalony ogień. Potęga i umiarkowanie Imperatora przywróci na nowo dni pokoiu: a ieżeli osady odpadną, sama Hiszpania temu winna.

„Nigdy Imperator nie będzie przeciwny udzielności narodow lądowych Ameryki. Wypływa ona z porządku rzeczy słuszności i dobrze zrozumianego interessu wszystkich mocarstw. Francya dała udzielność półnoeney Ameryce przyłożyła się do iey powiększenia wielu prowincyami, i będzie gotową zawsze bronić swego dzieła. Niezaklada ona swego interessu na monopolium przeciwném wszelkiey słuszności. Szczęście Ameryki bynaymniey nie sprzeciwia się dobru Francyi; zawsze bogaci

będziemy kiedy w równi z innemi narodami lądowemi na wszystkich iarmarkach Europy znaydziemy się. Czy ludy Mexyku i Peru zechcą połączyć się z swoią Metropolią, czy wznieść się na stopień chwalebney udzielności, Francya im życzyć będzie naylepiey, byleby niewiązały się z Anglią. Francya dla swoiego dobra i handlu niepotrzebuie uciskać sąsiadow ani praw gwałtownych narzucać—Straciliśmy Bayonnę i Martynikę. Zle broniono obu osad. Sposob ich wydarcia iest przedmiotem ściśłego śledztwa. Na szali ogułnych wypadkow ich strata nic nieważy. Skądinąd przy powszechnym pokoiu oddane nam będą w stanie kwitnącym."

Potym deputacya od zgromadzenia Prawodawczego miała audyencyą u Imperatora, na której złożyła przez Prezydenta Fontannes podziękowanie w treści następney. „ N. Panie ilekroć zgromadzenie pr. zbliża się do tronu, zawsze coraz większym Cię ogląda. Gdziekolwiek iesteś, twóy Geniusz mieszka między nami. Pokoy ostatni i ważne ofiary uzupełnią systemma rozległego państwa, którego Xiążęta sprzymierzeni są członkami a ty NP. ich głową i założycielem. Lecz przybieraiąc Cezar całą moc swoię i potęgę szanuie prawa i oznacza granice między władzą swiecką i duchowną. Bóg rządzi państwami, religia nigdy się nieodmienia. Oyciec S. błogosławic będzie następcę Karola W. Ktokolwiek wiąże się z tobą N. P. wzrasta: przeciwnie, stawa nad przepaścią: trzeba ulegać twoiey przewadze; tak radzi heroizm i polityka. Dziękuie Ci narod za oswiadczoną miłość dla Francuzow i oszczędzenie ich od wszelkich offiar, lecz razem oswiadcza iż gotow wszystko uczynić dla Monarchy, który go chwałą okrywa.

Na co Imperator odpowiedział w tym składzie „ Milę przyymuię te uczucia. Francya umiarkowaney lecz mocney potrzebuie monarchii. Epoka teraznieysza powinna bydz sławną przez zwycięztwa, handel, prawa, kunszta umieiętności i nauki. Wiele iuż przeszkod pokonałem; przy Boskiey pomocy i ludow stałości wszystko pokonam coby zawadzało moim wielkim zamiarom. Pragnę żyć ieszcze lat 30 abym mógł służyć lat 30 moim poddanym i ugruntować to wielkie państwo, i te wszystkie pomysłności oglądać, które dla Francyi zamysliłem. Ja i familia moia potrafiemy ofiarować dla dobra ludu naydroższe interessa własne"

Król saski wyiechał. Pierwszy szambelan Montesquiou i prefekt pałacowy Carnouville odprowadzaią monarchę aż do Renu. W. Vice-hetman dawał bal dla dostoynych gości. Zgromadzenie pr. iutro daie ucztę, potym Senat. Ten odprawić ma posiedzenie na którym da wyrok nayważnieyszy—Miasto nasze sprawuie biesiady dla przechodzącey gwardyi—Francya liczy ludności 38 millionow. W Lorient spuszczono okręt liniowy z warsztatu na wodę. Senatorowie Garnier, Semonville i Beurnonville otrzymali senatorye, które przez śmierć ich poprzednikow zawakowały. Mówią o stanie nowym Jmperatorowey—Anglicy opuszczaią całkowicie Walcheren; wysadzili na powietrze zamek Ramekens: zapalili arsenał i warsztaty w Flessyndze, a woyska na okręta siadać zaczeły. Eskadry fr: maią przeszkadzać ucieczce.

WARSZAWA d. 24 grudnia. Woyska nasze rozkładaią się na kwatery zimowe w twierdzach Sierocku, modlinie, w tey stolicy, w Lublinie, Sochaczewie i innych miastach nad Wisłą położonych. Regimenta niepełne przyprowadzone bydź maią do swoiey zupełney liczby. Xże Poniatowski tu spodziewany. G Bronikowski dopełnia 2go legionu Nadwiślańskiego w Auszpurgu, gdzie dotąd on stał i formował się. W Hollandyi na wyspie Beveland znayduią się rodacy nasi w czynney służbie przeciwko lądowym nieprzyiaciołom. Sądy pokoiu i szkołki parafialne od czasu Kodexu Napoleona zbawienny skutek sprawuią dla kraiu naszego. Tysiącami umarzaią się sprawy rodzące się, a swiatło powoli przenikać zaczyna do klassy rolniczey, która z czasem z nauką początkową oswoioną zostanie.

WILNO V. S. dnia 1 Stycznia. Dokończenie Historyi Marszałka francuzkiego Iourdan. Dyrektoryat doswiadczaiąc ieszcze większych klęsk we Włoszech chciał zwalić całą winę na tego wodza i pociągnąć go do odpowiedzi. Jourdan drukiem ogłosił swoie usprawiedliwienie a oskarżył Dyrektorow i proponował dla zbawienia Francyi ogłosić, że oyczyzna w niebezpieczeństwie. Rewolucya d. 9 listopada 1799 daiąc Napoleonowi urząd Konsularny zakończyła tę walkę, a Jourdana iąko iey przeciwnego posłała na wygnanie daleko od stolicy na prowincyą. Roku 1800 został ministrem w Piemoncie, 1802 konsyliarzem stanu; 1803 kandydatem do Senatu, potym naczelnikiem armii włoskiey, i 1804 maia 19 marszałkiem panstwa z wstęgą czerwoną, r 1805 otrzymał order S. Huberta bawarskiego. Tegoż roku w czasie koronacyi Napoleona w Medyolanie dowodził woyskiem w obozie pod Castiglione: lecz kiedy rozpoczeły się kroki nieprzyiacielskie z Austryą odwołany ze Włoch oddał kommendę Massenie. W czasie tey całey kampanii był nieczynny; w czasie woyny pruskiey podobnież niedziałał: na kampanii hiszpańskiey także nie był. Dopióro kiedy ostatnia woyna między Francyą a Austryą wybuchneła, kiedy Napoleon musiał z Madrytu spieszyć do Wiednia, Marszałek Iourdan mianowany został Maior-Generałem armii fr: w Hiszpanii, i wszystkich sił w tey stronie dyrektorem. Lecz za oddaleniem się Napoleona usuneła się i fortuna. Podbite prowincye Asturya Gallicya Extremandura, i część Portugallii, odpadły; uspokoiona Kastylia Arragonia Katalonia nowych rozruchow doswiadczać zaczeły. Bitwa z Anglikami pod Talavera niedecydowana zachwiała los oręża. Monitor paryski nazwał kampanią tę skutkiem niewyrachowanych błędow które szeregiem po sobie następowały. Stracił zatym Jourdan stopień Maior-Generała. Dnia 1 lutego Napoleon rozpoczyna nową w tey stronie kampanią. Jourdan był nieraz chwalony i ganiony w miarę klęsk i tryumfow. Upatruią w tym wodzu odwagę osobistą w stopniu wysokim. Nieraz konia pod sobą w bitwie stracił wielekroć był raniony.

Za pozwoleniem Cenzury wileńskiey w Drukarni Uniwersytetu na Gazetę oddziloney.